



۲. با توجه به مثال‌های زیر، از متن درس برای هر یک از الگوها نمونه‌ای بیابید و بنویسید.

الف) عشق، آزادی است.
نهاد مسند فعل اسنادی

ب) برخی عاشق را دیوانه می‌پندارند.
نهاد مفعول مسند فعل

ج) عشق حقیقی، دل و جان را پاک می‌گرداند.
نهاد مفعول مسند فعل

الف) نهاد + مسند + فعل: به خدا رسیدن فرض است.
نهاد مسند فعل

ب و ج) نهاد + مفعول + مسند + فعل

او همه جهان را آتش بیند / همه محبت را عشق خوانند.
نهاد مفعول مسند فعل نهاد مفعول مسند فعل

فلمرو ادبی: آرایه‌های ادبی

- برای هر یک از آرایه‌های زیر، نمونه‌ای از متن درس بیابید.
کنایه: در عشق قدم نهادن کسی را مسلم شود که با خود نباشد. (کنایه از بی‌خود شدن، از خود گذشتن)
تشبیه: عشق آتش است. (عشق مانند آتش)
سجع: بی‌آتش قرار ندارد و در آتش وجود ندارد. (فقط هم‌وزن هستند ← سجع متوازن)

فلمرو فکری: معنی، مفهوم و درک مطلب

- سهروردی، شرط دست‌یابی به عالم عشق را چه می‌داند؟
به عالم عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد.
- درک و دریافت خود را از عبارتهای زیر بنویسید.
الف) سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد و دیوانگی عشق بر همه عقل‌ها افزون آید، عاشقی بهتر از هر کار عاقلانه دیگری است. (برتری عشق بر عقل و خرد)
ب) ای عزیز، به خدا رسیدن فرض است، و لابد هر چه به واسطه آن به خدا رسند، فرض باشد به نزدیک طالبان، هدف همه باید رسیدن به خدا باشد.
- درباره ارتباط معنایی هر بیت زیر با متن درس توضیح دهید.

الف) صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع

لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست
پروانه، قوت از عشق آتش خورد، بی‌آتش قرار ندارد و در آتش وجود ندارد تا آن‌گاه که آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان، آتش بیند.

ب) من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم

حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو
در عشق قدم نهادن کسی را مسلم شود که با خود نباشد و ترک خود بکند و خود را ایثار عشق کند.

ج) بی‌عشق زیستن را جز نیستی، چه نام است؟

یعنی اگر نباشی، کار دلم تمام است
وجود عاشق از عشق است: بی‌عشق چگونه زندگانی کند؟! حیات از عشق می‌شناس و ممت بی‌عشق می‌یاب.

د) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حسن را

در درگ جان، هر که را چون زلف، پیچ و تاب هست
همه طالب حسن‌اند و در آن می‌کوشند که خود را به حسن رسانند و به حسن - که مطلوب همه است - دشوار می‌توان رسیدن: زیرا که وصول به حسن ممکن نشود: الا به واسطه عشق.

درس ۷: در حقیقت عشق

فلمرو زبانی: دستور زبان

گونه‌های جمله	
افعال پریدن، دویدن، آمدن، رفتن، درخشیدن، رفتن و... (نهاد + فعل)	دو جزئی
۱. با مسند: افعال اسنادی است، بود، شد، گشت، گردید و هم‌معنی‌های آن‌ها (نهاد + مسند + فعل اسنادی)	سه جزئی
۲. با مفعول: افعال متعددی خواندن، پرسیدن، فهمیدن، افراشتن، آشامیدن، و... (نهاد + مفعول + فعل)	
۳. با متمم: اندیشیدن، بالیدن، برآزیدن، جنگیدن، شوریدن، برخوردن و... (نهاد + متمم + فعل)	
۱. مفعول و متمم: آموختن، خریدن، فروختن، یاد دادن، یاد گرفتن و... (نهاد + مفعول + متمم + فعل)	چهار جزئی
۲. مفعول و مسند: کردن، نامیدن، گردانیدن، نمودن، ساختن و هر فعلی با معنی به حساب آوردن (نهاد + مفعول + مسند + فعل)	
۳. مفعول و مفعول: رنگ زدن، لباس پوشاندن و... (نهاد + مفعول + مفعول + فعل)	
۴. متمم و مسند: گفتن ← مردم روستا به او دکتر می‌گفتند. (نهاد + متمم + مسند + فعل)	

نمونه‌هایی از متن درس هفتم

۱) نهاد + مسند + فعل: به خدا رسیدن فرض است.
نهاد مسند فعل اسنادی

۲) نهاد + مفعول + مسند + فعل: او خود را ایثار عشق کند.
نهاد مفعول مسند فعل

۳) نهاد + مفعول + متمم + فعل: عشق هرکسی را به خود راه ندهد.
نهاد مفعول متمم فعل

فلمرو ادبی: آرایه‌های ادبی

تشبیه

ارکان تشبیه			
مشبه	مشبه‌به	ادات تشبیه	وجه شبه
واژه‌ای که به واژه واژه‌ای که مشبه، به واژگانی از قبیل: مثل، صفتی است که از دیگر شبیه می‌شود. آن شبیه می‌شود.	مانند، چون و...	مشبه‌به دریافت می‌شود.	

نکته گاهی این‌گونه سؤال می‌شود که در کدام بیت، وجه شبه به کار نرفته است؟ در این صورت تنها راه حل این سؤال این است که به دنبال صفتی برای «مشبه‌به» باشیم.

کارگاه متن‌پژوهی

فلمرو زبانی: دستور زبان

- از متن درس، معادل معنایی برای واژه‌های مشخص شده، بیابید.
الف) بیم آن است کز غم عشقت سر برآرد دلم به شیدایی
شیدایی، سودا، عاشقی
ب) درد هر کس را که بینی در حقیقت چاره دارد
من ز عشقت با همه دردی که دارم ناگزیرم
ناگزیر، لابد، ناچار

فصل چهارم: ادبیات سفر و زندگی

درس ۸: از پاریز تا پاریس

فلمرو زبانی: دستور زبان

انواع ساختمان

۱. ساختمان واژه

الف) ساده: یک تک‌واژه داشته باشد.

مثال: هوا، گل، ابریشم، گنجشک و...

ب) وندی: واژه‌ای که از یک واژه ساده و یک یا چند «وند» تشکیل شود.

مثال: اندیشه، خوبی، دردمند، دانشمند، رفتن، کمانک و...

ج) مرکب: آن است که از دو واژه ساده یا بیشتر تشکیل شود.

مثال: گلاب‌پاش، چهارراه، میان‌وند، مداد پاک‌کن و...

د) وندی-مرکب: آن است که ویژگی‌های مرکب و وندی را، باهم داشته باشد.

مثال: دلباخته، کارآموزی، حلقه‌به‌گوش و...

۲. ساختمان جمله

جمله‌های مستقل

۱. مستقل ساده: با یک فعل به معنای کامل می‌رسد.

۲. مستقل مرکب: با بیش از یک فعل و حداقل یک «حرف ربط وابسته‌ساز»

به معنای کامل می‌رسد و از دو بخش تشکیل می‌شود:

الف) جمله هسته (پایه)

ب) جمله وابسته (پیرو): جمله‌ای است که بلافاصله بعد از حرف ربط

وابسته‌ساز به کار می‌رود.

حروف ربط

۱. حرف ربط (پیوند) هم‌پایه‌ساز: و، یا، ولی، اما و...

مثال: من به خانه رفتم و استراحت کردم.

۲. حرف ربط وابسته‌ساز: که، تا، اگر، چون که، حتی که، وقتی که، زیرا و...

نکته: حرف ربط وابسته‌ساز «که» در اغلب موارد از جمله حذف

می‌شود و باید خودمان آن را جایگزین کنیم.

گفتم می‌آیم اما نشد ← گفتم که می‌آیم اما نشد.

نکته: مشتقات حرف ربط وابسته‌ساز «که» هم حرف ربط هستند.

مثال: زیرا، چون، وقتی و... ← زیرا که، چون که، وقتی که و...

۳. ساختمان گروه اسمی

۱ هسته

۲ وابسته‌های پیشین: صفت اشاره، صفت شمارشی، صفت تعجبی، صفت

پرسشی، صفت مبهم، صفت عالی، شاخص

۳ وابسته‌های پسین: در نظام جدید، صفت‌های بیانی، مضاف‌الیه، صفت

شمارشی پسین

توجه: هر گروه اسمی (نقش‌های اصلی جمله: نهاد، مفعول، متمم،

مسند) می‌تواند از یک هسته یا وابسته‌های پیشین و پسین تشکیل شود.

وابسته‌های پیشین هسته

۱. صفت شمارشی

الف) اصلی (عدد): سه کتاب، دو نفر، یک جا

ب) ترتیبی: عدد + «مین» سومین کتاب، دومین نفر، پنجمین جا

۲. صفت پرسشی: چند نفر؟ کدام جا؟ چه تعداد؟

۳. صفت اشاره: آن‌جا، این‌پرنده، همان نفر، همین گل

۴. صفت تعجبی: چه گلی! چند نفر! عجب درختی!

۵. صفت مبهم: هر نفر، هیچ کدام، دیگر کس، نفر دیگر، فلان گل

۶. صفت عالی: بهترین گل، کامل‌ترین دفتر، عالی‌ترین مقام

۷. شاخص: آقا رضا، سید محمد، دکتر معین، قاضی مجید، شیخ محمد

وابسته‌های پسین هسته

الف) صفت‌های بیانی

۱. صفت ساده: قشنگ، خوب، بد، زشت و...

۲. صفت فاعلی: گویا، روان، گوینده، گرفتار، آموزگار، خریدار، زیبا و...

۳. صفت مفعولی: رفته، دیده، شنیده و...

۴. صفت لیاقت: رفتنی، دیدنی، شنیدنی و...

۵. صفت نسبی: اصفهانی، خونی و...

ب) مضاف‌الیه: کتاب علی، خانه‌ام، کتابش، جوی آب و...

چگونگی ساخت صفت‌های بیانی (وابسته پسین)

صفت مفعولی: بن ماضی + ه (ـ): پرورده، شکسته و...

صفت لیاقت: مصدر + ی: آشامیدنی، ستودنی و...

صفت فاعلی

بن مضارع / بن ماضی + گار: آفریدگار، آموزگار و...	بن مضارع + ا: گویا، بینا، شنوا و...
بن ماضی + از: خریدار و خواستار و... (نوشتار مستثنی می‌باشد).	بن مضارع + ان: خندان، گریان، تالان و...
اسم / بن / صفت + گز: زرگر، توانگر، پژوهشگر، روشنگر و...	بن مضارع + نده: سازنده و درخشنده (اکثر فعل‌ها، این نوع صفت را می‌سازند)
اسم / صفت + بن مضارع: خداشناس، راستگو و...	اسم / صفت + گر: ستمگر، روشنگر و...

صفت نسبی

اسم + ی: آسمانی و نارنجی و...	اسم + اتی: روحانی، عقلاتی، امتحانی و...
اسم + ین: امروزین، آهنین و...	اسم + ینه: سیمینه، چرمینه و...
اسم + اته: کودکانه، سالانه، مردانه و...	

هریک از وابسته‌ها نیز می‌توانند وابسته‌ای داشته باشند که به معرفی

آنها می‌پردازیم.

وابسته وابسته

۱. ممیز: صفت شمارشی + ممیز + هسته: یک تخته فالی	
۲. مضاف‌الیه مضاف‌الیه: هسته + مضاف‌الیه + مضاف‌الیه: وسعت استان کرمان	
۳. صفت صفت: هسته + صفت + صفت: رنگ سبزه پسته‌ای	
۴. صفت مضاف‌الیه: هسته + صفت پیشین + مضاف‌الیه: دوست آن پسر	
دانش‌آموز پایه دوازدهم: هسته + مضاف‌الیه + صفت پسین (بیانی):	
۵. قید صفت: هسته + قید + صفت: دوست بسیار مهربان	

ردیف	سوالات	نمره
درس اول		
۱	معنی لغات مشخص شده را بنویسید. «یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده: آن‌گه که از این معامله باز آمد، یکی از یاران به طریق اتبساط گفت: «از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»	۱
۲	نقش دستوری «ضمیر متصل» را در بیت «هیچ نقاشتمی بیند که نقشی برکشد / وان که دپد، از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای» مشخص کنید.	۰/۲۵
۳	آرایه ادبی را در عبارت «دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد» مشخص کنید.	۰/۲۵
۴	معنی و مفهوم شعر و نثر را، به نثر روان بنویسید. الف) شفیع مطاع نبی کریم ب) چون برسیدم، بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت پرتکرار	۰/۱۵ ۰/۱۵
۵	مفهوم کلی مصراع مشخص شده را بنویسید. «کرم بین و لطف خداوندگار گنه بنده کرده‌ست و او شرمسار»	۰/۲۵
درس دوم		
۶	معنی لغات مشخص شده را بنویسید. پرتکرار «گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان گفت: کار شرع، کار درهم و دینار نیست»	۱
۷	فعل‌های مشخص شده را از نظر «کاربرد معنایی» بررسی کنید. الف) گفت: «والی از کجا در خانه خمار نیست؟» ب) گفت: «در سر عقل باید، بی کلاهی هار نیست»	۰/۱۵
۸	معنی و مفهوم ابیات زیر را، به نثر روان بنویسید. پرتکرار الف) گفت: «نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم» ب) گفت: «از بهر هرامت، جامهات بیرون کنم» ج) گفت: «آگه نیستی کز سر درافتادت کلاه» گفت: «والی از کجا در خانه خمار نیست؟» گفت: «پوسیده است، جز نقشی ز بود و تار نیست» گفت: «در سر عقل باید، بی کلاهی هار نیست»	۰/۱۵ ۰/۱۵ ۰/۱۵
۹	بیت زیر به کدام پدیده اجتماعی زمان شاعر اشاره دارد؟ «با محتسبم عیب مگوئید که او نیز پیوسته چو ما در طلب هیش مدام است»	۰/۱۵
۱۰	مفهوم هر یک از بیت‌های زیر را بنویسید. الف) بگفت از دل شدی عاشق بدین سان؟ ب) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت از دل تو می‌گویی، من از جان بگفت آن‌گه که باشم خفته در خاک	۰/۲۵ ۰/۲۵
درس سوم		
۱۱	معنی لغاتی که زیر آن خط کشیده شده را بنویسید. «خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌ال‌حزن است»	۰/۱۵
۱۲	معنی و مفهوم ابیات زیر را، به نثر روان بنویسید. الف) ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است ب) در پیشگاه اهل خرد نیست محترم مسلك مرغ گرفتار قفس، همچو من است هر کس که فکر جامعه را محترم نداشت	۰/۱۵ ۰/۱۵

ردیف	سوالات	نمره
۲۰	هر یک از آثار «بخارای من ایل من، تذکرة الاولیا، از پاریز تا پاریس و فی حقیقة العشق»، با کدام یک از توضیحات زیر متناسب است؟ الف) کتابی است عرفانی از شیخ شهاب‌الدین سهروردی. ب) کتابی است اثر عطار نیشابوری در باب عارفان. ج) سرگذشت‌نامه‌ای است به نثر اثر محمدهیمن بیگی. د) سفرنامه‌ای است اثر محمدابراهیم باستانی پاریزی.	۱
۲۱	قلمرو فکری (۸ نمره) معنی هریک از ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد. ب) با محتسبم هیب مگویید که او نیز پیوسته چو ما در در طلب همیشه مدام است ج) هنگام «چریغ آفتاب» کنار «قنات حسنی» در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم. د) ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس، همچو من است ه) چشمه آبی سرد که در تموز سوزان کویر، از دل یخچالی بزرگ بیرون می‌آید. و) محبت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. ز) هر کسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من ح) فکری ای هم‌وطنان، در ره آزادی خویش بنمایید که هر کس نکند، مثل من است	۱ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۱ ۱
	به پرسش‌های مربوط به درک مطلب پاسخ دهید.	
۲۲	درک و دریافت خود را از عبارت زیر بنویسید. «چه خوش گفته‌اند که امپراتوری‌های بزرگ هم مانند آدم‌های ثروتمند، معمولاً از سوءهاضمه می‌میرند.»	۰/۵
۲۳	مفهوم مشترک متن‌های زیر را بنویسید. الف) من نماز مرا وقتی می‌خوانم / که اذانتش را باد گفته باشد سرگلدسته سرو / من نماز مرا پی تکبیرة الاحرام هلف می‌خوانم / بی قدقامت موج ب) دیدن صحرائی که آواز پر جبرئیل همواره در زیر هرفه بلند آسمانش به گوش می‌رسد و حتی درختش، غارش، کوهش، هر صخره سنگش و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد.	۰/۵
۲۴	با توجه به متن زیر، «سهروردی» شرط دستیابی به عالم عشق را چه می‌داند؟ «به عالم عشق - که بالای همه است - نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد»	۰/۵
۲۵	مفهوم کدام بیت با عبارت «وصول به حسن ممکن نشود؛ الا به واسطه عشق، و عشق، هر کسی را به خود راه ندهد.» یکسان است؟ الف) بیسم آن است کز هم عشقت ب) من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم ج) بی عشق زیستن را جز نیستی، چه نام است د) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حسن را سر برآرد دلم به شیدای حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو یعنی اگر نباشی، کار دلم تمام است در رگ جان، هر که را چون زلف، پیچ و تاب هست	۰/۵
۲۶	هر یک از موارد زیر، با کدام مورد در جدول داده‌شده، مفهوم مشترکی دارد؟ (یک مورد در جدول اضافه است). الف) کاووس کیانی که کسی اش نام نهادند ب) به خاطر داشتم که چون به درخت گل‌رسم، دامنی پرکنم هدیه‌ا صاحب را. چون برسیدم، بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برداشتم ۱ نی حدیث راه پر خون می‌کند ۲ هیچ نقاشی نمی‌بیند که نقشی برکشد ۳ راستی خاتم فیروزه بواسحاقی قصه‌های عشق مجنون می‌کند وان که دید، از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود	۱
۲۰	جمع نمره	

ردیف	سوالات	نمره
درس هشتم		
۱۴	واژه «طاق» در جمله «دیوارهای کهن روم که هنوز طاق ضربی دروازه‌های آن باقی است»، با همین واژه در کدام مصراع «هم‌معنی» است؟ الف) طاق پذیر است عشق، جفت نخواهد حریف ب) چون ابروی معشوقان با طاق و رواق است	۰/۲۵
۱۵	در نمونه زیر، نوع «وابسته وابسته» مشخص شده را بنویسید. پرتکرار برنامه کدام سفر؟	۰/۲۵
۱۶	«نمودار پیکانی» گروه اسمی «دو تخته فرش» را رسم نمایید. انتخابی	۰/۱۵
۱۷	نام پدیدآورنده اثر زیر را بنویسید. تذکره‌الاولیا:	۰/۲۵
۱۸	معنی عبارت زیر را به نثر روان بنویسید. «آدمی به هر جا می رود گمان می کند به غایت القصوای مقصود خود رسیده است.»	۰/۱۵
درس نهم		
۱۹	معنی واژه مشخص شده را بنویسید. «آسمان، تفرّجگاه مردم کویر است.»	۰/۲۵
۲۰	در نمونه زیر، نوع «وابسته وابسته» مشخص شده را بنویسید. پرتکرار دوست بسیار مهربان:	۰/۲۵
۲۱	با توجه به نوشته زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. پرتکرار «برف کوه هنوز آب نشده است. گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده است. نامه برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی» الف) «ساختار دستوری» کدام جمله مطابق با الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» است؟ ب) نوع «واو» بین واژه‌های «شعر و چنگ»، ربط است یا عطف؟ ج) زمان فعل «تشد» است، ماضی نقلی است یا التزامی؟ د) در این عبارت، «حذف فعل»، به قرینه لفظی است یا معنوی؟	۱
۲۲	متن‌های زیر، چه مفهوم مشترکی دارند؟ الف) من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد سرگلدسته سرو ب) صحرایی که حتی درختش، غارش، کوهش و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد.	۰/۱۵
درس دهم		
۲۳	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. غرق هباریم و (قربت - قریت) با من بیا سمت باران	۰/۲۵
۲۴	در بیت زیر، «شب» نماد چه مفهومی است؟ «آن جا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟»	۰/۲۵

ردیف	سوالات	نمره
۱۷	مفهوم هر یک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) این سال نو به شما مبارک باشد و هزار سال به این سال‌ها برسید. ب) دیدم ماشاءالله چشم بد دور، آقا واتر قیده‌اند.	۰/۵
۱۸	در همه ابیات به جز گزینه، «زمینه ملی» حماسه آشکار است. ۱. پراگنده کافور بر خویشتن ۲. چنین است سوگند چرخ بلند ۳. رخ شاه کاووس پرشرم دید ۴. بدان‌گاه سوگند پرمایه شاه چنان چون بود رسم و ساز کفن که بر بی‌گناهان نباید گزند سخن گفتنش با پسر نرم دید چنین بود آیین و این بود راه	۰/۵
۱۹	با توجه به هریک از موارد داده‌شده، پاسخ درست را انتخاب کنید. الف) در بیت «لبریز زندگی است نفس‌های آخرت / آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه، مصراع اول، آرایه حسن تعلیل دارد یا تناقض؟ ب) آرایه بارز در بیت «محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / امر زبان را مشتری جز گوش نیست»، اسلوب معادله است یا اغراق؟ ج) در سروده «همان‌جا که شاید اینک دست زمان و صورت ظاهرش، مرده نشانش بدهند»، ترکیب دست زمان، اضافه استعاره است یا تشبیهی؟ د) در نوشته «زمزمه لطیف و سبک و ملایم شما گمان مرا تأیید کرد»، آرایه سجع دیده می‌شود یا حسن آمیزی؟	۱
۲۰	هر یک از آثار «قصه‌های دوشنبه، در حیاط کوچک پاییز در زندان، فی حقیقه‌العشق و قصه شیرین فرهاد»، با کدام یک از توضیحات زیر متناسب است؟ الف) کتابی است عرفانی از شیخ شهاب‌الدین سهروردی ب) شعر خوان هشتم، از سروده‌های این کتاب است. ج) این اثر از ترجمه‌های عبدالحسین زرین کوب است. د) داستانی است طنز، از احمد عربلو با موضوع دفاع مقدس	۱
۲۱	قلمرو فکری (۸ نمره) معنی هر یک از ابیات و عبارات زیر را، به نثر روان بنویسید. الف) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد. ب) در همان بجزوچه بخور بخور منظره زوال نماز خدایامرز، مرا به یاد بی‌ثباتی فلک بوقلمون انداخت. ج) توپخانه شروع کرده بود و صدای مهیب آن، صدای کودکانه اما خشک کلاش را در خود هضم می‌کرد. د) چه استبعادی دارد که روزی خاطراتی از سفر ماه هم بنویسم! ه) گفت: «دیناری بده پنهان و خود را وارهان» و) چون رود امیدوارم بی‌تابم و بی‌قرارم ز) فکری ای هم‌وطنان، در ره آزادی خویش ج) سراسر همه دشت بریان شدند گفت: «کار شرع، کار درهم و دینار نیست» من می‌روم سوی دریا، جای قرار من و تو بنمایید که هر کس نکند، مثل من است بر آن چهر خندانش گریبان شدتند	۱ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۵
به سوالات درک مطلب پاسخ دهید.		
۲۲	درک و دریافت خود را از سروده زیر بنویسید. «و اگر دیدی، به ناگاه / خون من برسنگ‌فرش خیابان جاری است، / بخند؛ زیرا خنده تو / برای دستان من، / شمشیری است آخته.»	۰/۵
۲۳	مفهوم مشترک سروده‌های زیر را بنویسید. الف) یک قصه بیش نیست هم عشق وین عجب ب) هر روز باید ذکری واحد را مکرر بخوانم / و آنچه را قدیمی است، قدیمی ندانم: «که تو از آن منی، و من از آن تو» کز هر زبان که می‌شنوم نامک‌تر است	۰/۵
۲۴	با توجه به متن زیر، منظور هدهد از «خورشید» و «ذره» چیست؟ پرتکرار «هدهد در پاسخ به طاووس گفت: «بهشت جایگاهی خرم و زیباست اما زیبایی بهشت نیز پرتوی از جمال سیمرغ است.»	۰/۵

پاسخنامه تشریحی



امتحان ۱ - نوبت اول

- ۱ بازگشت به سوی خدا، توبه، پشیمانی (درس ۱) (۰/۲۵)
- ۲ ممدحیات / تقصیر خویش / نخل باسق / به تحیر منسوب (درس ۱) (هرمورد) (۰/۲۵)
- ۳ دست و زبان: مجازاً تمام وجود (۰/۲۵)، دست و زبان: تناسب یا مراعات‌النظیر (درس ۱) (۰/۲۵)
- ۴ مرغ سحر: نماد عاشق دروغین (۰/۲۵)، پروانه: نماد عاشق واقعی (درس ۱) (۰/۲۵)
- ۵ ستار العیوب بودن و بخشندگی (۰/۲۵)، روزی‌رسانی یا رزاق بودن خداوند (درس ۱) (۰/۲۵)
- ۶ می‌فروش (درس ۲) (۰/۲۵)
- ۷ کلاه از سرت درافتاد: مضاف‌الیه (پرش ضمیر دارد). (درس ۲) (۰/۲۵)
- ۸ گفت: «به عنوان تاوان و جبران خسارت، لباس را مصادره می‌کنم.» (۰/۲۵)
گفت: «لباس من پوسیده است و از آن فقط تار و پود باقی مانده است.» (به درد نمی‌خورد). (درس ۲) (۰/۲۵)
- ۹ فراگیری فساد در جامعه (درس ۲) (۰/۲۵)
- ۱۰ بیان نابه‌سامانی جامعه (درس ۲) (۰/۲۵)
- ۱۱ غربت (درس ۳ / قلمرو ادبی) (۰/۲۵)
- ۱۲ مضاف‌الیه (درس ۳) (۰/۲۵)
- ۱۳ (انصاف و عدل) مثل فرخی موافق ثابت‌قدم نداشت ← حذف به قرینه لفظی (درس ۳) (۰/۵)
- ۱۴ جمشید جم: پادشاه اسطوره‌ای که حدود هفتصد سال پادشاه بود و سرانجام به خاطر ادعای خدایی، توسط ضحاک ماردوش با آزه به دو نیم شد. او، جام جهان‌بینی داشت که با نگاه کردن به آن، نادیده‌ها را می‌دید. (درس ۳) (۰/۵)
- ۱۵ سلیمان و اهرمن (اهریمن): محمدعلی شاه قاجار (درس ۳) (۰/۵)
- ۱۶ خانه‌ای که به دست بیگانگان آباد شود، با اشک مردم ستم‌دیده ویرانش کنید (۰/۲۵): چرا که خانه غم و اندوه است. (بیگانه‌ستیزی، عدم وابستگی به بیگانگان) (درس ۳) (۰/۲۵)
- ۱۷ سریر: اورند (تخت پادشاهی، اورنگ) (درس ۵) (۰/۲۵)
- ۱۸ ترکیب‌های اضافی: اساس تزویر، قلب زمین (یک مورد) (۰/۲۵)، ترکیب‌های وصفی: قلب فسرده، این اساس، این نژاد (یک مورد) (درس ۵) (۰/۲۵)
- ۱۹ الف) کله‌خود: استعاره از برف نوک قله / ب) آتش: استعاره از خشم و عصبانیت (درس ۵) (هرمورد) (۰/۲۵)
- ۲۰ الف) (۰/۲۵): به این دلیل که چشم بشر تو را نبیند، به آسمان‌ها رفته‌ای. (آن قدر بلند و مرتفع هستی). (درس ۵) (۰/۲۵)
- ۲۱ شیرسپهر (۰/۲۵)، استعاره از خورشید (درس ۵) (۰/۲۵)
- ۲۲ نیست در مصراع اول: اسنادی (۰/۲۵)، نیست در مصراع دوم: غیراسنادی (در معنی وجود ندارد) (درس ۶) (۰/۲۵)
- ۲۳ می‌توان دو مصراع را جابه‌جا کرد و مصراع دوم، مثال و معادلی است برای مصراع اول: پس اسلوب معادله به کار رفته است. (درس ۶ / قلمرو ادبی) (۰/۵)

- ۲۴ «باد» در مصراع اول: اسم (هوا) و «نیست» فعل اسنادی (۰/۲۵)، «باد» در مصراع دوم: فعل دعایی (نفرین) و «نیست» صفت است به معنای نابود. (جناس تام بین هر دو واژه رخ داده است). (درس ۶) (۰/۲۵)
- ۲۵ الف) پرده اول: نغمه‌های موسیقی (۰/۲۵)، پرده دوم: حجاب و آبرو (جناس تام) (۰/۲۵) (درس ۶) / ب) حریف: دوست، همدم، همراه و هم‌نشین (درس ۶) (۰/۲۵)
- ۲۶ عاشق، سخن از عشق را فقط به کسی می‌گوید که چون او درد عشق کشیده باشد. (اسرار عشق را فقط به محرم اسرار می‌توان گفت). (درس ۶) (۰/۲۵)
- ۲۷ عشق حقیقی: نهاد (۰/۲۵)، پاک: مسند (درس ۷) (۰/۲۵)
- ۲۸ الف) عشق در هر جایی پناه نمی‌گیرد (در دل هر کسی جای نمی‌گیرد). (۰/۲۵) و به چشم هر کسی نمایان نمی‌شود. (درس ۷) / ب) پیمودن راه عشق (قدم در راه عاشقی گذاشتن) برای کسی امکان دارد (۰/۲۵) که به فکر خودش نباشد. (درس ۷) (۰/۲۵)
- ۲۹ تقابل عقل و عشق و برتری عشق بر عقل (درس ۷) (۰/۵)
- ۳۰ بارو: برج و قلعه (۰/۲۵)، دودخورده: تیره و کهنه (درس ۸) (۰/۲۵)
- ۳۱ الف) یک چوب صد تیغ جفا بر سر و تن دید تا از خویش تهی شد و نامش را نی‌نهادند. / ب) مصراع دوم (درس ۸) (هرمورد) (۰/۵)
- ۳۲ حکومت‌های بزرگ هم مثل آدم‌های ثروتمند، از زیاده‌خواهی نابود می‌شوند. (درس ۸) (۱) (۰/۵)
- ۳۳ کاووس کیانی که او را کیکاووس نامیده‌اند (۰/۵) چه زمانی و کجا پادشاهی می‌کرده که او را به این نام (پادشاه) خواندند؟ (ناپایداری قدرت) (درس ۸) (۰/۵)
- ۳۴ بسیار: قید صفت (۰/۲۵)، سطر: ممیز (درس ۸) (۰/۲۵)
- ۳۵ الف) آن زمان، آن هنگام: نهاد (محدوف)، نیمه‌شب: مسند، آرام: صفت، تابستان: مضاف‌الیه، بود: فعل اسنادی (نهاد + مسند + فعل اسنادی: سه‌جزئی) (درس ۹) (۰/۵) / ب) او: نهاد، حوزه: مفعول، حکمت: مضاف‌الیه، گرم: مسند (نهاد + مفعول + مسند + فعل اسنادی: چهارجزئی) (درس ۹) (۰/۵)
- ۳۶ تلمیح به داستان حضرت علی (ع) و درد دل او با چاه (درس ۹) (۰/۵)
- ۳۷ مزینان را به طرح و نقشه عشق آباد ساخته‌اند (۰/۲۵) و از قدیم هیچ تغییری نکرد است. (هنوز به همان شکل و طرح قدیم است). (درس ۹) (۰/۲۵)

امتحان ۲ - نوبت اول

- ۱ جیب: گریبان / مکاشفت: کشف کردن و آشکار ساختن: در اصلاح عرفانی، پی بردن به حقایق است. / اتبساط: حالتی که در آن، احساس بیگانگی و ملاحظه و رودربایستی نباشد: خودمانی شدن / تحفه: هدیه (درس ۱) (هرمورد) (۰/۲۵)
- ۲ نقاشیت نمی‌بیند ← نقاش، تو را نمی‌بیند: مفعول (درس ۱) / قلمرو فکری (۰/۲۵)
- ۳ دایه ابر بهار، مهد زمین، بنات نبات: اضافه تشبیهی (یک مورد) (درس ۱) (۰/۲۵)
- ۴ الف) پیامبر شفاعت‌کننده فرمانروا، پیام‌آور و بخشنده است. / ب) وقتی رسیدم، بوی معارف الهی آنچنان مرا تحت تأثیر قرار داد که از خود بی‌خود شدم. (درس ۱) (هرمورد) (۰/۵)
- ۵ لطف و گرم و بخشش خداوند (بنده گناه کرده: اما خداوند از گناه بنده شرمنده شده است). (درس ۱) (۰/۲۵)